

Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-367/23

EA

v.

Artemis security SAS

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Cour de cassation (Francie)]

Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 20. června 2024

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Úprava pracovní doby – Směrnice 2003/88/ES – Článek 9 odst. 1 písm. a) – Povinnost posoudit zdraví nočních pracovníků – Porušení této povinnosti zaměstnavatelem – Nárok na náhradu újmy – Nutnost prokázat existenci konkrétní újmy“

1. *Sociální politika – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Směrnice 2003/88 o některých aspektech úpravy pracovní doby – Povinnost posoudit zdraví nočních pracovníků – Porušení zaměstnavatelem – Nárok na náhradu újmy – Stanovení výše náhrady – Uplatnění vnitrostátních pravidel týkajících se rozsahu peněžité náhrady – Podmínka – Dodržení zásad rovnocennosti a efektivit*
[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88, čl. 9 odst. 1 písm. a)]

(viz body 25–27, 37)

2. *Sociální politika – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Směrnice 2003/88 o některých aspektech úpravy pracovní doby – Povinnost posoudit zdraví nočních pracovníků – Porušení zaměstnavatelem – Nárok na náhradu újmy – Úplná náhrada utrpěné újmy – Rozsah – Zaplacení represivní náhrady škody – Vyloučení*
[Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88, čl. 9 odst. 1 písm. a)]

(viz body 31–33, 35, 36)

3. *Sociální politika – Ochrana bezpečnosti a zdraví pracovníků – Směrnice 2003/88 o některých aspektech úpravy pracovní doby – Povinnost posoudit zdraví nočních pracovníků – Porušení zaměstnavatelem – Nárok na náhradu újmy – Nutnost prokázat existenci konkrétní újmy*
[Listina základních práv Evropské unie, článek 47; směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88, čl. 9 odst. 1 písm. a)]

(viz body 40–43, výrok 1)

Shrnutí

Soudní dvůr, kterému Cour de cassation (Kasační soud, Francie) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesňuje některá pravidla týkající se noční práce plynoucí ze směrnice 2003/88/ES¹ a práva na náhradu škody při jejich porušení.

EA byl dne 1. dubna 2017 zaměstnán společností Artemis security SAS (dále jen „Artemis“) jako specialista na požární bezpečnost a osobní asistenci. Vzhledem k tomu, že byl převeden z denního na noční pracovní místo, podal ke conseil de prud'hommes de Compiègne (pracovní soud v Compiègne, Francie) žalobu, kterou se mj. domáhal, aby soud uložil společnosti Artemis vyplatit mu náhradu újmy z důvodu, že jeho pracovní smlouva byla uvedenou společností jednostranně upravena a dále že nepodléhal zvýšenému lékařskému dohledu při noční práci.

Vzhledem k tomu, že návrh na náhradu škody byl zamítnut, obrátil se EA na cour d'appel d'Amiens (odvolací soud v Amiensu, Francie), který uvedené zamítnutí potvrdil z důvodu, že EA neprokázal existenci a povahu újmy, která mu podle jeho tvrzení vznikla tím, že nepodléhal zvýšenému lékařskému dohledu vyžadovanému v případě noční práce. Na podporu kasačního opravného prostředku, který podal proti poslední uvedenému rozsudku k předkládajícímu soudu, EA tvrdí, že pouhé konstatování nedodržení ochranných ustanovení týkajících se zvýšeného lékařského dohledu v případě noční práce zakládá nárok dotyčného pracovníka na náhradu újmy a cour d'appel d'Amiens (odvolací soud v Amiensu) tím, že jeho návrh na náhradu újmy zamítl, porušil zákoník práce² ve spojení s článkem 9 směrnice 2003/88.

V tomto ohledu se předkládající soud zabývá zejména tím, zda pouhé nedodržení vnitrostátních opatření určených k zajištění zdravotního dohledu nad nočními pracovníky stanoveného v čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88³ zaměstnavatelem zakládá jako takové nárok na náhradu újmy, aniž je nezbytné prokazovat existenci konkrétní újmy dotyčného pracovníka.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomíná, že cílem žádného z ustanovení unijního práva není stanovit pravidla pro případnou náhradu újmy, které se může pracovník přidělený na noční práci domáhat v případě, že jeho zaměstnavatel poruší vnitrostátní pravidla týkající se zdravotního dohledu stanoveného pro případ takového přidělení, která mají provádět čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88. S výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity je tedy na právním řádu každého členského státu, aby stanovil podmínky žalob určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z uvedeného ustanovení, a zejména podmínky, za nichž může takový zaměstnanec získat náhradu z důvodu uvedeného porušení.

Pokud jde o zásadu efektivity, vzhledem k tomu, že povinnosti týkající se posuzování zdraví nočních pracovníků stanovené v tomto článku byly v projednávané věci provedeny do vnitrostátního práva, musí mít dotčený pracovník možnost požadovat po zaměstnavateli, aby uvedené povinnosti splnil, bude-li třeba i tak, že se bude domáhat jejich řádného plnění

¹ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381).

² – Konkrétně pak článek L. 3122-11 tohoto zákoníku, který stanoví, že „každý noční pracovník má nárok na pravidelnou individuální kontrolu svého zdravotního stavu za podmínek stanovených v článku L. 4624-1“.

³ – Článek 9, nadepsaný „Posouzení zdravotního stavu a převedení nočních pracovníků na práci ve dne“, v odstavci 1 stanoví: „Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby a) noční pracovníci měli nárok na bezplatné posouzení svého zdravotního stavu před zařazením na noční práci a poté v pravidelných odstupech [...]“.

u příslušných soudů v souladu s požadavky vyplývajícími z článku 47 Listiny základních práv Evropské unie. Výkon práva na účinnou soudní ochranu tak může přispět k zajištění účinnosti práva na posouzení zdravotního stavu, které mají noční pracovníci na základě čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88.

K zajištění takové účinnosti stejně tak přispívá to, že noční pracovník může v případě porušení povinností stanovených v uvedeném článku zaměstnavatelem získat náhradu přiměřenou v tom smyslu, že tato musí umožnit plnou náhradu skutečně utrpěné újmy. Právo pracovníka domáhat se náhrady újmy totiž posiluje vymahatelnost pravidel ochrany stanovených v čl. 9 odst. 1 písm. a) a může odrazovat od opakování protiprávního jednání. Zaplacení náhrady újmy, jež plně kryje utrpěnou újmu, poškozené osobě je s to zajistit, aby taková újma byla skutečně odčiněna nebo nahrazena způsobem, který je odrazující a přiměřený. S ohledem na kompenzační funkci práva na náhradu újmy stanoveného v projednávaném případě použitelným vnitrostátním právem je proto třeba mít za to, že úplná náhrada skutečně utrpěné újmy postačuje, aniž je nezbytné uložit zaměstnavateli povinnost zaplatit sankční náhradu újmy.

Použitelné vnitrostátní právo krom toho obsahuje zvláštní pravidla umožňující ukládat pokuty v případě, že zaměstnavatel poruší vnitrostátní ustanovení, která zajistila provedení čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88. Tato zvláštní pravidla následně přispívají k zajištění účinnosti práva na posouzení zdravotního stavu, které na základě uvedeného ustanovení mají noční pracovníci. Taková pravidla, která mají především sankční účel, nejsou potom podmíněna existencí újmy. I když taková sankční pravidla a pravidla, jimiž se řídí smluvní nebo kvazidelikt ní odpovědnost, se tak vzájemně doplňují v tom, že obě skupiny podněcují k dodržování uvedeného ustanovení unijního práva, mají odlišné funkce.

Za těchto podmínek Soudní dvůr dochází k závěru, že s výhradou ověření předkládajícím soudem se nejeví, že by dotčená vnitrostátní právní úprava mohla ohrozit účinnost práv plynoucích z čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice 2003/88.

A konečně s ohledem na účel opatření k vyhodnocení zdravotního stavu zavedených v tomto článku odlišný od požadavků v oblasti pracovní doby vyplývajících z čl. 6 písm. b) a článku 8 směrnice 2003/88, jejichž nedodržení již pouze z tohoto důvodu způsobuje dotčenému pracovníkovi újmu, neprovedení zdravotní prohlídky před přidělením na noční práci a absence řádného lékařského dohledu po tomto přidělení, stanovených v čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice, nemají nevyhnutelně za následek ohrožení zdraví dotčeného pracovníka, a tudíž ani nahraditelnou újmu na něm. Případný vznik takové újmy totiž závisí zejména na zdravotním stavu každého pracovníka, jelikož úkoly prováděné v noci mohou být odlišné, i pokud jde o obtížnost a stres.